

Το Ελληνικό εκπαιδευτικό πρόβλημα

Δρ Μάνος Δανέζης
Επίκουρος Καθηγητής
Πανεπιστημίου Αθηνών

Εκτός της παγκόσμιας εκπαιδευτικής κρίσης που επηρεάζει ευθέως την Ελληνική εκπαίδευση, μπορούμε να διακρίνουμε και μερικές καθαρά ελληνικές παραμέτρους που χαρακτηρίζουν αρνητικά τη δομή και λειτουργία της. Αναφέρουμε ενδεικτικά μερικές από αυτές:

α. Η Ελληνική εκπαίδευση δομήθηκε με στόχο τη διαιώνιση και την αναπαραγωγή μιας κοινωνίας που σήμερα αμφισβητείται κύρια από τους νέους.

Μια τέτοια εκπαίδευση στηριζόταν στο δόγμα ότι το Ελληνικό κοινωνικοπολιτικό στάτους κβο ήταν απαραβίαστο και γι' αυτό κύριο μέλημα θα έπρεπε να είναι η διαφύλαξη και αναπαραγωγή του.

β. Η Ελληνική εκπαίδευση στηρίχθηκε στο δόγμα ότι, η αρχαία πνευματική κληρονομιά είναι απροσπέλαστη. Ως εκ τούτου η παιδεία μας θα έπρεπε να στοχεύει στη διατήρηση και μελέτη της προγονικής σοφίας και όχι το ξεπέρασμά της.

γ. Η ατυχής ιστορικά εποχή θεοποίησης του άμεσου κέρδους, που έταξε την εκπαίδευση σαν μέσον μιας οικονομικής ανάπτυξης που αδιαφορεί για τον άνθρωπο και τις βασικές ψυχολογικές και πνευματικές ανάγκες του.

δ. Η χρησιμοποίηση από μέρους της διοίκησης ενός συνόλου ακατάλληλων ανθρώπων οι οποίοι δεν τοποθετούνται μόνο μυστηριωδώς σε θέσεις κλειδιά, αλλά συγχρόνως αναγορεύονται σε ειδικούς δι' επιφοιτήσεως του Αγίου Πνεύματος, το οποίο εκδηλώνεται μέσω διοικητικών αποφάσεων και όχι ασφαλώς μέσω ειδικών προσόντων που μπορούν ν' αποδειχθούν.

Προκειμένου να παρέμβουμε ουσιαστικά στις δομές του εκπαιδευτικού συστήματος θα πρέπει να επαναπροσανατολίσουμε φιλοσοφικά και επανοργανώσουμε:

α. Τις διοικητικές δομές της εκπαίδευσης.

β. Τα εκπαιδευτικά και ωρολόγια προγράμματα. Στο σημείο αυτό πρέπει να τονίσουμε ότι σκοπός μας δεν θα πρέπει να είναι απλώς μια χρονική αναδιάταξη των κλασικών ωριαίων μαθημάτων, με μια σύγχρονη αναπροσαρμογή του περιεχομένου τους σύμφωνα με τις κυρίαρχες απόψεις της εποχής. Αυτό που πρέπει να οργανώσουμε είναι μια συνολική επανεκτίμηση της αναχρονιστικής παιδαγωγικής μεθόδου που δεν άφηνε τη γνώση του κάθε μαθήματος να βρει τη σχέση και τη σύνδεσή της με τη γνώση των άλλων μαθημάτων, ενώ συγχρόνως δεν επέτρεπε τη σύνδεση των μεμονωμένων ατελών γνώσεων που έδινε, με τις κοινωνικές και παραγωγικές διαδικασίες του τόπου.

γ. Τέλος θα πρέπει να υπάρξει μια σαφής επαναδιατύπωση του κοινωνικοπολιτικού προσανατολισμού που προτίθεται ν' ακολουθήσει η κυβέρνηση στο χώρο της παιδείας. Συγχρόνως όμως θα πρέπει να παρθούν κρίσιμες αποφάσεις άμεσης υλοποίησης που θα πείσουν το λαό ότι οι επαγγελίες δεν αποτελούν φραστικά πυροτεχνήματα αλλά ουσιαστική πολιτική βούληση.

Οι κύριοι άξονες μιας τέτοιας επαναδιατύπωσης πρέπει να καλύπτουν τις βασικές ελληνικές παραμέτρους του προβλήματος. Ετσι θα πρέπει να τονιστεί:

α. Η πίστη στην ανάπτυξη μιας εκπαιδευτικής φιλοσοφίας προσανατολισμένης στην ιδέα δόμησης μιας εκπαίδευσης, όχι επακόλουθου της οποιασδήποτε κοινωνικής δομής, αλλά μιας εκπαίδευσης που θα πλάθει και θα χαράζει την κοινωνία του μέλλοντος.

β. Η ανάγκη μιας ισόρροπης ανάπτυξης, στα πλαίσια του εκπαιδευτικού προγραμματισμού, της συντήρησης της μνήμης του παρελθόντος και της προσπάθειας χάραξης του ελληνικού πολιτισμού του μέλλοντος.

γ. Η ανάγκη ανάπτυξης προγραμμάτων σύνδεσης της κοινωνικής και πολιτιστικής ζωής του σχολείου με την κοινότητα, με στόχο την εξανθρώπιση της γνώσης και τη σύνδεσή της με τις υπαρκτές ανάγκες του τόπου.

δ. Η δυνατότητα λήψης μέτρων προκειμένου η διοικητική δομή των κατ' απονομή ειδικών, ν' αντικατασταθεί από μια δομή των κατά τεκμήριο ειδικών. Με τον τρόπο αυτό θα αυξηθεί η ποιότητα του σχεδιασμού, η αποτελεσματικότητα της υλοποίησης, ενώ συγχρόνως η αξιοκρατική επιλογή προσώπων θα δώσει το στίγμα του ύφους και ήθους όχι μόνο της κυβερνητικής εξουσίας, αλλά γενικότερα του πολιτικού φορέα που την ελέγχει.